

lan sokszorosítási jogot, a Magyar Iparművészeti Társulatot illeti meg.

7. A társulat valamennyi pályaművet legalább 3 napig kiállítja az Orsz. Iparművészeti Múzeumban.

8. A „Magyar Iparművészet“ szerkesztősége a pályázó művek bármelyikét lapjában díjmentesen közölheti.

Budapest, 1904. évi október havában.

A M. Iparművészeti Társulat
elnöksége.

KÜLFÖLD.

Egy híres üvegművész halála. — Angol műbarátok egyesülete. — Az iparművészeti tárgyak értékének emelkedése. — A svéd iskolák díszítése.

EGY HÍRES ÜVEGMŰVÉSZ HALÁLA. Gallé Emil, a nancyi híres üvegművész, a franciák nagy költő-művésze ötvennyolc éves korában, szeptember hó 27-én meghalt. Ő volt a verre flambé és az interzia-üveg feltalálója, akinek remek üveg-vázái az egész világ tetszésétől kísérve, az 1900-adik évi párisi világkiállítás egyik legnagyobb sikerét alkották. A japánok szellemében önálló művészettel teremtette remek színeket játszó virágmotívumokban gazdag vázáit, melyek egy-egy érzés szimbólumai. Az érzéseknek megfelelő idézetekkel látta el alkotásait; főleg Hugó Viktort kedvelte, kinek érzései megfelelték alkotásainak. — De Emerson, Swinburne, sőt Hesiod is nem egy remek megalkotására ihlette. A párisi kiállításon felállította azt az üvegvázát, amelyben Nancyban üvegeit öntötte. Tiffany mellett — akitől azonban teljesen elütött művészi gyakorlata — ő volt a világ legnagyobb üvegművésze. Emellett remek bútorokat is készített, amelyeket művészi intarziákkal díszített. A télen kreációit egy nagy kiállítás keretében be akarta mutatni. De e tervében megakadályozta a halál. Iparművészeti múzeumunkban Gallé több jeles alkotásával van képviselve.

ANGOL MŰBARÁTOK „Nemzeti alap, művészeti gyűjtemények részére“ címen egyesületet alapítottak, mely műtárgyaknak múzeumok számára való megvásárlását, fentartását és azonkívül ilyen műtárgyak külföldre való hurcolásának megakadályozását tűzte ki célul. Eddig 400 tagja

van az egyesületnek, ez a szám azonban előreláthatólag tetemesen nagyobb lesz, miután az évi tagsági díj csak egy font. Érdekes az egyesületnek az a határozata, mely a műtárgyak vásárlására vonatkozik. Ugyanis minden felmerülő alkalommal, a hosszas bizottsági tárgyalások elkerülésével, egy bizonyos személyt jelölnek ki, akit korlátlan rendelkezési joggal ruháznak fel. Más esetben ismét más egyént bíznak meg a vétellel. Ez az eljárás szerencsés választásnál előnyös, ellenkező esetben azonban káros is lehet.

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK ÉRTÉKE a párisi és londoni műárusi forgalomban, sőt a német aukciókon is, aránytalanul magasra szökkent fel az utóbbi időben. A gyűjtők száma és szenvedélye ma nagyobb, mint bármikor volt. Úgy, hogy nem ritkán a képzőművészeti tárgyak, szobrok és képek, nem bírnak versenyre kelni a bútorokkal és csipkével. Akárhányszenczációeset történt, hogy míg elsőrangú olasz képek ára a tizezrek közt maradt, addig egy-egy szekrényért százezresekig is fölmentek az árverezők. Igen jó példa erre a sajtós, divatszertű jelenségre a Mátyás király tálja, mely legutóbb Párisban került árverés alá. E tálnak negyedrésze restaurált, van azonban különféle gyűjteményekben még három ép testvére. Ornamentikája vagy technikája egyiknek sem olyan kiemelhető valami, csupán a rajta előforduló Mátyás király címere adja meg nekik a becsülésre méltó történelmi értéket. S mit látunk ennek ellenére is? Azt, hogy annak a párisi csorba példánynak az árát 51 ezer frankra verték fel.

Az idők jele ez. Elérkezett már az iparművészet becsülésének a korszaka. Igazán nem létezik válaszfal nagy és kis művészet közt. Sőt talán az ember szükségleteihez alkalmazkodó művészet közelebb férközött az emberi lelkekhez is vonatkozásai révén.

Valamint a magánosok, úgy a hatóságok és testületek is szeretettel fordulnak külföldre az iparművészet felé és pedig megrendeléseikkel valóságos irányt adnak a modern felfogásnak. A kiállításokon és helyi tárlatokon minduntalan találunk olyan témákkal, amelyekkel egy tanácssterem, polgármesteri előszoba, zeneterem stb. nyer megoldást. Szóval a kiállítási darabok már az élet számára lefoglalják előre, így nemcsak változatos feladatok jutnak a tervező művészeknek osztályrészül, hanem egyúttal meg van adva a mód, hogy a kivitelben a látszatra

való törekvést elkerüljék és becsületes munkával s anyaggal igyekezzenek hatást elérni.

Különösen érdekes szerepet játszanak a köz számára készült belső berendezések közt az iskolák. Az Art et Décoration legutóbbi száma (október) A SVÉDORSZÁGI MŰVÉSZI ISKOLADISZÍTÉSSEL foglalkozik. Irigylésre méltó e kis ország, művészi törekvéseit tekintve, már 15 év óta fordítanak figyelmet az iskolák dekorálására is. E célt két egyesület ápolja „Művészet az iskolában” címen, az egyik Stockholmban, a másik Göteborgban fejt ki tevékenységet. A stockholmi egyesület csak 1897 óta áll fenn s már is sikeres eredményeket mutathat fel. Tagjainak száma mintegy 200. Évi tagdíj 12 korona. Ebből és más alapokból építésekkel iskola-berendezést terveztetnek, festőkkel meg freskót készíttetnek. Különösen figyelemre méltók a freskók. Nils Kreuger, Carl Larsson, Jenő herceg e tekintetben párját ritkítják az egész világon. Tárgyaikat leginkább a hazai történetből, vidékekről és népéletből merítik. Larsson „Karének” című képe pl. deákok vallásos ünnepét ábrázolja, amint körben állva énekelnek, az őszinte hit és áhítat legszerencsésebb kifejezése ül az arcokon. Kreuger Oeland szigetének szakadékos világába vezeti kis közönségét, amelyen szabadságot élvező csikók fickándozásai teszik elevenné a különben komor tájat. Larsson az október végének hangulatát mutatja be egy göteburgi liceum falán, amelyen a hervadás, az ősz mellett az ifjúság örökké vidám és diadalmaskodó képe van feltüntetve. És így tovább. Mint látjuk, Svédország már túl van az iskolák művészi elrendezésének kezdetén, ott már e téren a legszebb gyümölcsök teremnek.

SZAKIRODALOM.

FARAGÓ ÖDÖN: IPARMŰVÉSZET. 6, egyenkint 10—10 lapot magában foglaló füzet. Ára az egész műnek 60 korona. A szerző kiadása.

Faragó Ödön nem szorul arra, hogy őt a Magyar Iparművészet olvasóinak külön bemutassuk. Már mintegy tíz éve szolgálja a hazai iparművészetnek úgy szólván minden ágát jeles tervező-tehet-

ségével, amelynek egyéb jó tulajdonsága mellett megvan az a nem eléggé méltányolható előnye, hogy minden ízében eredeti s szinte tüntetve kerüli mindazt, ami idegenszerű. Ebben a tekintetben Faragó megszívlelni való példát ad fiatal tervezőinknek, akik oly könnyen kápráztatják el magukat külföldi művészek alkotásaitól, s azt hiszik, hogy olcsó sikerhez jutnak, ha azokat szolgálai módon utánozzák. De vehetnének példát Faragótól abban is, hogy ő gondos tanulmány-nyal behatolt a különböző iparművészeti tehnikákba s így elérte, hogy terveit az anyaggal s annak megmunkálásának módjával számolnak, szóval könnyen megvalósíthatók.

A hatvan mintalap összeállításánál első sorban tekintettel volt a műiparosok gyakorlati követelményeire, az ipariskolákra, a tanári továbbképzésre, valamint a művelt társadalom jogos igényeire. Kiterjednek pedig e tervezetek a faiparra, fémiparra, fafaragásra, himzésre, szövésre és síkdíszítményekre.

Egyelőre még csak a mű előfizetési felhívása jelent meg, az egész munka még az év végére készülhet el. Megjelenés után arra visszatérünk, de addig is legmelegebben ajánljuk figyelmébe az érdekelt köröknek. Megrendelhető a szerzőnél (Budapest, VIII., Népszínház-utca 8.) esetleg részletfizetésre is.

RÓH ISTVÁN: MAGYAR STÍLUSÚ RAJZMINTÁK, 80 ívrét lap képpel és 13 oldal bevezetéssel. Budapest, szerző kiadása, 1904. Ára 70 korona.

Egy munka jelent meg, amely megállítja mindazokat, akik érdeklődéssel viseltetnek a magyaros díszítő elemek s azoknak a rajzoktatás keretében való értékesítése iránt. Mert szerző ilyen kettős feladatot old meg művével. Egyrészt rajzmintákat ad a szakiskolák és általában a középiskolák növendékei számára. Lapjai a tanítás menetének megfelelőleg vannak összeállítva, a magyar stílus klasszikus példáin tanít a rajzolásra. Másrészt pedig a rajzpedagógiai szempont mellett, mint veszendőbe menő népies iparművészetünk emlékeinek gyűjtője s rendszeres feldolgozója is nagy érdemeket szerzett magának.

Egy nép sem foglalkozott talán rendszertelenebbül modern műipari tevékenysége közepette saját nemzeti ornamen-